

3 pav. Radiniai: plokštinio koklio fragmentas, akmens masės rankenėlė ir stiklo dirbinio šukė. D. Sprindienės nuotr.

Fig. 3. Finds: a panel stove tile (Blattkachel) sherd, a stoneware handle, and a glassware shard.

4 pav. Šurfo vaizdas iš ŠR pasiekus įžemį. P. Vutkino nuotr.

Fig. 4. The test pit as seen from the NE after reaching sterile soil.

Prieduobė žvalgyta trasos ŠR dalyje, esamo šulinio ir trasos vietoje, į PR nuo pastato, esančio Prieplaukos krantinės g. 8, maždaug 62 m į Š nuo Nemuno. Čia, pašalinus asfaltą ir skaldą, iki projektinio 3,9 m gylio tęsėsi tik pilkšvai rusvas permaišytos struktūros gruntas, suformuotas XX a. pabaigoje vykdant šulinio įrengimo ir trasos tiesimo darbus. Archeologiškai vertingas sluoksnis neaptiktas, įžemis nepasiektas, radinių nerasta.

The Kaunas wharf

A 2022 field evaluation (a 4 m^2 test pit and the survey of a 7.5 m^2 access pit) near the intersection of Muziejaus and Prieplaukos krantinės Streets in Kaunas Old Town revealed from a depth of 1.5–1.6 m an archaeologically valuable second half of the 16th–17th-century layer (Fig. 1) and yielded 50 finds: potsherds, glass shards (Fig. 3), and a Prussian 10-mark coin (Fig. 2). Sterile soil (greyish silt) was reached at a depth of 1.95–2 m (Fig. 4). The survey to a predetermined depth of 3.9 m in the utility access pit to the NE of the test pit revealed only 20th-century mixed soil.

KĖDAINIAI

Karolis Duderis

Didžioji gatvė 60

2022 m. Kėdainių senamiesčio (UK 16074) ir senojo miesto archeologinės vietovės (UK 5148) teritorijose, sklype Didžioji g. 60, prieš darbus elektros trasos vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu ištirti 4 šurfai (16 m^2 bendro ploto). 1999 m. A. Juknevičius vykdė žvalgomuosius tyrimus sklype Didžioji g. 62 (*LIIR*, f. 1, b. 3437). Jų metu tiek pastato aplinkoje, tiek viduje ištirtos 9 žvalgomosios perkasos, iš viso 158,4 m^2 plotas. Užfiksuotas 1,6–2,1 m storio XV–XIX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Nustatyti 6 tirto pastato statybos ir rekonstrukcijų etapai, atidengti XVII a. datuojami mūro fragmentai. 2015 m. sklype Didžioji g. 60 žvalgymus atliko I. Sadauskas (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 542). Žvalgytas 774 m^2 plotas aptiktas XX a. permaišytas kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII–XIX a. radiniais. 2018 m. šio straipsnio autorius žvalgomuosius tyrimus atliko Smilgos gatvėje, kur arčiausiai šiais metais planuojamų vykdyti tyrimų buvo iškasti šurfai 14–15 (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 310–311).

Šurfe 14, kastame Smilgos g. 1A, 90 cm gylyje atidengtas apie 2x0,3 m dydžio lauko riedulių grindinio fragmentas, kuris pagal po grindiniu fiksuotame 65 cm storio pilkos spalvos žemės sluoksnyje rastus XVII a. būdingus buitinės keramikos radinius turėtų būti priskirtinas laikotarpiui bent nuo XVIII a. Šurfe 15, kastame Smilgos g. 4, iki 1,8 m gylio fiksuoti supiltiniai sluoksniai, kurie galėtų būti datuojami XX a.

2022 m. tirtame **šurfe 1** iki 1,6 m gylio fiksuotos inžinerinių komunikacijų trasos. Toliau tyrimų nebuvo įmanoma vykdyti, nes visame plote fiksuoti šilumos tinklų trasų betoniniai kanalai. **Šurfe 2** iki 75 cm gylio fiksuotas XX a. II puse datuojamas supiltinis sluoksnis. Iki 1 m gylio fiksuotas supiltinis smulkintų raudonos spalvos plytų griuvenų su žvyru, pilkos spalvos žeme sluoksnis. Jame radinių nerasta. Panašu, kad šį sluoksnį reikėtų priskirti XIX a. I pusei–XX a. I pusei, t. y. laikmečiui, kai šioje vietoje veikė carinės kariuomenės pastatai. 1–2 m gylyje fiksuotas XVII a. kultūrinis sluoksnis, jame rasta buitinės keramikos, kurios molio masė liesinta vidutinio stambumo, smulkios frakcijos mineralinėmis priemaišomis. Moliniai indai degti oksidacinėje, redukcinėje aplinkoje. Tipologiškai šie radiniai datuojami XVII–XVIII a. Aiškesnį sluoksnio viršutinės dalies (iki 1,5 m gylio) datavimą galima pagrįsti 1,5 m gylyje rasta moneta – tai Jono Kazimiero šilingas, kaldintas 166(?) m. Iki 1,9–2 m gylio tamsiai pilkos spalvos žemės sluoksnio dalis datuojama XVII a. I puse. Po šiuo sluoksniu iki 3,1 m gylio fiksuotas natūralios kilmės, tikėtina, sąnašinis grunto sluoksnis be žmogaus veiklos pėdsakų (1 pav.).

1 pav. Šurfas 2 pasiekus įžemį. K. Duderio nuotr.

Fig. 1. Test pit 2 after reaching sterile soil.

0 1 cm

2 pav. Šurfe 3 rastas Rygos miesto Kristinos šilingas. K. Duderio nuotr.

Fig. 2. The Rīga Christina shilling from Test Pit 3.

Šurfe 3 iki 80 cm gylio fiksuotas XX a. II puse datuojamas supiltinis gruntas, po juo iki 0,9 m gylio tęsėsi XIX a. I puse–XX a. I puse datuojamas juodos spalvos žemės sluoksnis su raudonos spalvos plytų duženomis. 0,9–1,75 m gylyje atidengtas tamsiai pilkos spalvos žemės sluoksnis su buitinės keramikos šukėmis, keletu koklių fragmentų, kurie buvo dengti žalios spalvos drumsta glazūra. Be šių radinių, rastos dvi monetos (1,5 ir 1,65 m gylyje). Tai Jono Kazimiero šilingas, kaldintas 1666 m., ir Kristinos Vazos Rygos miesto šilingas, kaldintas 1650 m (2 pav.). Remiantis šiais radiniais, sluoksnis turėtų būti priskirtas XVII a. II pusei. 1,7–1,9 m gylyje fiksuotame maišyto rudos spalvos žvyro sluoksnyje rasta buitinės keramikos fragmentų ir triliažinio koklio fragmentas, pagal juos ši sluoksnio dalis priskirtina XVI a. pabaigai–XVII a. I pusei. Nuo 1,9 m iki 3,3 m gylio tęsėsi maišytas žvyras su sapropeliu apatinėje dalyje.

Šioje sluoksnio dalyje su žmogaus veikla sietinų radinių neaptikta.

Šurfe 4 80 cm gylyje atidengtas tamsiai pilkos ir pilkos spalvos žemės sluoksniai, kurie tęsėsi iki įžemio (1,1 m gylio). Šiuose sluoksniuose radinių neaptikta. Šurfo PR sienutės pjūvyje, 0,8–1,1 m gylyje, fiksuoti 3 akmenys, jų dydis siekė apie 15x15 cm. Greta akmenų fiksuotas permaišytas tamsiai pilkos spalvos gruntas su smulkiais raudonos spalvos plytų trupiniais, kalkinio skiedinio priemaiša. Panašu, kad sienutės pjūvyje fiksuoti akmenys galėtų būti siejami su galima architektūrine struktūra, kuri tęsiasi į PR, už tirto ploto ribų.

Didžioji St. 60

The 2022 field evaluation (4 test pits totalling 16 m^2) at the site of an electric main trench at Didžioji St. 60 in Kėdainiai Old Town revealed at a depth of 1–2 m in Test Pit 2 (Fig. 1) a 17th-century cultural layer containing sherds of household pottery. Clearer dating of its upper part (to a depth of 1.5 m) was possible on the basis of a coin found at a depth of 1.5 m: a 166 (?) John II Casimir shilling. The dark grey soil layer to a depth of 1.9–2 m was dated to the first half of the 17th century.

At a depth of 0.9–1.75 m, Test Pit 3 yielded a dark grey soil layer containing sherds of household pottery and several sherds of stove tiles with a cloudy green glaze as well as a 1666 John II Casimir shilling and 1650 Rīga Christina shilling (Fig. 2). Based on these finds, the layer was dated to the second half of the 17th century. The mixed brown gravel layer recorded at a depth of 1.7–1.9 m contained sherds of household pottery and a sherd from a lattice stove tile (*Gitterkachel*), on the basis of which, this part of the layer should be ascribed to the late 16th – first half of the 17th century.

Vismantas Muralis

Radvilos gatvė 19

2022 m. balandžio 13 d.–rugpjūčio 25 d. sklype Didžioji g. 19 (Kėdainiai) buvo vykdomi žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. Archeologiniai tyrimai atlikti greta pastato pamatų, kur vykdyti hidroizoliacijos, drenažo, lietaus nuotekynės įrengimo darbai. Pastate yra įsikūręs Kėdainių krašto muziejus. Sklypas patenka į Kėdainių senamiesčio (UK 16074), senojo miesto vietos (UK 5148) ir Kėdainių senojo regulos karmelitų vienuolyno pastatų komplekso (UK 1397) teritorijas.

Kėdainių senosios regulos karmelitų vienuolynas įsteigtas apie 1704–1709 m. Manoma, kad fundatoriai buvo Radvilos – tuo metu Kėdainius valdęs Liudvikos Karolinos Radvilaitės (1667–1695) vyras Neuburgo kunigaikštis Karolis III Pilypas Wittelsbachas. Kėdainių karmelitų vienuolyno valda buvo suformuota XVIII a. viduryje, sujungus 11 miesto gyventojų sklypų, suplanuotų XVI a. pabaigoje tarp Didžiosios ir Arklių (dabar Radvilų) gatvių. Sklypai ir jų savininkai išvardyti 1604, 1624, 1663, 1739 m. miesto inventorių sąrašuose. Vienuolyno teritorija išliko nepakitusi iki panaikinant vienuoliją ir uždarant vienuolyną 1832 m. Carinė kariuomenė karmelitų vienuolyno pastatuose buvo įsikūrusi iki pat Pirmojo pasaulinio karo. 1958 m. pastatuose įsikūrė Kėdainių elektros aparatūros gamykla. Restauruotame vienuolyno pastate 2000 m. įsikūrė KėKM.

Žvalgomųjų tyrimų metu kasti 7 šurfai (bendras 17 m^2 plotas). Paskui greta pastato pamatų atlikti žvalgymai apie 1 m pločio ir iki 0,8–1 m gylio, apie 158 m^2 plote. Tirtuose šurfuose 1, 5, 6, 7 aptikti 1,05–1,7 m storio supiltiniai sluoksniai, formuoti XX a. pabaigoje tvar-